

- ¹ Явич Л. С. Общая теория права / Л. С. Явич. – Л. : Изд-во Ленинград, ун-та, 1976. – С. 150. Режим доступу: <http://www.kursach.com/biblio/0010014/306.htm>
- ² Цивільне право України. Загальна частина: Підручник / За ред. І. А. Бірюкова, Ю. О. Заїки. – К.: КНТ, 2006. – 480 с. – С. 343–344.
- ³ Наследственное право / Отв. ред. К. Б. Ярошенко. – М.: Волтерс Клувер, 2005. – 268 с. – С. 33.
- ⁴ Там само. – С. 33.
- ⁵ Там само. – С. 34.
- ⁶ Там само. – С. 34.
- ⁷ Там само. – С. 34–35.
- ⁸ Достдар Р. Принципи спадкового права // Підприємство господарство и право. – 2008. – № 112. – С. 6–8.
- ⁹ Там само.
- ¹⁰ Піцик Х. З. Права та обов'язки спадкоємця і спадкодавця при спадкуванні за законом: Дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. – Івано-Франківськ, 2012. – С. 164.
- ¹¹ Гришаев С. П. Наследственное право [Электронный ресурс] / С. П. Гришаев. – [Б. м.] : Система Гарант, 2005. – Б. ц.
- ¹² Гражданское право: учеб.: в 3 т. Т. 3 – 4-е изд., перераб. и доп. / под ред. А. П. Сергеева, Ю. К. Толстого. – М.: ТК Велби, Изд-во Проспект, 2005. – 784 с. – С. 650.
- ¹³ Цивільне право України: Підручник: У 2-х кн. / За ред. О. В. Дзери, Н. С. Кузнецової. – К.: Юрінком Інтер, 2004. – Кн. 2. – 640 с. – С. 569–570.
- ¹⁴ Оформлення права на спадщину: навчально-методичний посібник. – Х.: Харків юридичний, 2010. – 660 с. – С. 8.
- ¹⁵ Заїка Ю. О. Становлення та розвиток спадкового права України: Дис. ... докт. юрид. наук: 12.00.03. – К., 2007. – 415 с. – С. 41.

Резюме

Оксанюк Н. М. Класифікація принципів спадкування.

У статті проаналізовано сутність принципів спадкування, їх взаємопов'язаність та класифікація. Визначено основні підходи до класифікації принципів та їх сутності. Конкретизовано їх поділ на загальні принципи, підгалузеві та інституційні.

Ключові слова: спадкування, класифікація, принципи, спадкування, спадкове право, види, інститути, підгалузь.

Резюме

Оксанюк Н. М. Классификация принципов наследования.

В статье проанализирована сущность принципов наследования, их взаимосвязь и классификация. Определены основные подходы к классификации принципов и их сущности. Конкретизированы их разделение на общие принципы, подотраслевые и институциональные.

Ключевые слова: наследование, классификация, принципы, наследование, наследственное право, виды, институты, подотрасль.

Summary

Oksanyuk N. Classification principles of inheritance.

In the article the essence of the principles of inheritance, their interconnectedness and classification. The basic approach to classification principles and their essence. Concretized their division into general principles, industries and institutional.

Key words: inheritance, classification, principles of succession, inheritance law, types, institutions, industries.

УДК 347.6

Н. М. СТАРІКОВА

Наталія Миколаївна Старікова, аспірантка Харківського національного університету внутрішніх справ

ДОПОМІЖНІ РЕПРОДУКТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ: ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИЙ ВИМІР

За роки незалежності кількість українців скоротилася з 52 до 43 мільйонів людей. Чисельність наявного населення в Україні, за різними оцінками, на 1 серпня 2014 р. становила 42981,9 тис. осіб¹. За прогнозами ООН, населення України через 10 років скоротиться до 36–38 млн осіб, а через 50 років знизиться до 12 мільйонної позначки. Однак тенденція щодо депопуляції є не тільки українською проблемою – вона властива всім європейським країнам і є частиною об'єктивного процесу глобалізації².

За умов вимирання нації демографічна проблема стає об'єктом дослідження юристів. Наприклад, європейці переконані, що демографічні процеси обов'язково потребують регулювання з боку держави. Позицію нашої країни щодо даного питання можна проілюструвати на прикладі концепції демографічного розвитку України, розробленої відповідно до завдань Послання Президента України до Верховної Ради України «Про

внутрішнє і зовнішнє становище України у 2002 році», на виконання рекомендацій парламентських слухань «Демографічна криза в Україні: її причини та наслідки», схвалених Постановою Верховної Ради України від 05.06.2003 р. № 940-IV, та доручення Кабінету Міністрів України від 29.11.2003 р. № 69514. Науковці та громадськість з відповідальністю поставились до завдання держави і розробили концепцію³, розпорядженням Кабінету Міністрів України від 08.10.2004 р. № 724 ця концепція була схвалена, а Постановою Кабінету Міністрів України від 24.06.2006 р. № 879 була замінена на Стратегію демографічного розвитку в період до 2015 року. Стратегія, як і концепція, серед інших складових покращення демографічної ситуації в країні називає збереження й поліпшення здоров'я сімей, у тому числі репродуктивного, а також підвищення рівня культури репродуктивної поведінки як одного з головних факторів⁴. Бо проблема безпліддя в усьому світі має не тільки медичне, а й соціально-демографічне значення.

Як подолати безпліддя? Сьогодні наука пропонує використання допоміжних репродуктивних технологій, тобто таких технологій, що базуються на маніпуляціях з гаметами* поза організмом людини з метою запліднення та народження дитини. Уже майже 30 років, а якщо бути точним, то з 1987 р.⁵, ці технології застосовуються в Україні, проте достатнього законодавчого оформлення так і не отримали, на відміну від, скажімо, європейських країн. Саме лояльністю українського законодавства щодо репродуктивної медицини, пояснюється поширення зазначених технологій у нашій країні, адже більшість держав світу законодавчо обмежують використання біомедичних технологій, а також посередницьких послуг щодо них.

Подолання безпліддя стало можливим завдяки стрімкому розвитку біології, генетики та медицини, відкриттям, що були зроблені за останнє століття в галузі ембріології, цитології, молекулярної біології. Проте у цих досягнень є і зворотний бік: їх застосування змушує людство вирішувати низку морально-етичних та правових проблем, що постають унаслідок тих трансформацій, яких зазнає суспільство під впливом науково-технічного прогресу. Насамперед це стосується відповідальності, яка відповідно до Загальної декларації про геном людини та права людини покладена на наукових працівників взагалі та лікарів зокрема. Від останніх очікують вимогливості, обережності, чесності та неупередженості на всіх рівнях їх діяльності, починаючи з проведення наукових досліджень та завершуючи представленням і використанням їх результатів. Це безпосередньо стосується й осіб, що в державному та приватному секторах приймають політичні рішення щодо науки. Декларується, що держава повинна гарантувати дотримання прав людини і основних свобод, повагу людської гідності, а також охорону здоров'я людини⁶.

Історія допоміжних репродуктивних технологій, зокрема штучної інсемінації, розпочинається наприкінці XVIII ст., коли італієць Л. Спалацці (Lazaro Spalacci) штучно запліднив собаку. У 1790 р. шотландець Д. Хантер (John Hunter) здійснив внутрішньоматкову інсемінацію жінки. Проте початок широкомасштабних досліджень припадає на середину XX ст. Відтоді як у 1944 р. в США розпочалися перші спроби щодо запліднення яйцеклітин людини поза її організмом (*in vitro*), до отримання перших результатів пройшло 30 років. Австралійський гінеколог К. Вуд (Edwin Carlyle Wood), очоливши групу з екстракорпорального запліднення (ЕКЗ) університету Монаш (м. Мельбурн) у 1973 р., почав отримувати результати – перше вдале запліднення, перша дитина... Сьогодні його називають хрещеним батьком ЕКЗ⁷. А у 1997 р. британський ембріолог І. Уілмут (Ian Wilmut), професор Рослінського інституту (м. Единбург), ознайомив світ з результатом клонування вівці Доллі. Сьогодні ж генетики Південної Кореї пропонують багатим клієнтам клонувати їх домашніх улюбленців.

Проте не всі були в захваті від досягнень науки. Нетрадиційний підхід до подолання безпліддя не міг задовольнити насамперед церкву, бо з ним людина втрачала благоговіння перед таїнством і дивом зачаття людського життя. Народження дитини є Божим промислом, у якому бере участь людина, користуючись своїм божественним правом, яке визнається не лише релігійною спільнотою – його намагаються проголосити навіть п'ятим поколінням прав людини⁸. Зачаття нового життя є результатом об'єднання любові чоловіка та жінки, де присутня енергія думки, спрямована на появу дитини⁹. Натомість науковці, зазирнувши всередину процесу за допомогою технічних досягнень, позбавили людство відчуття дива при зародженні людини. Як наслідок, науковий і технологічний прогрес став поштовхом до перегляду традиційних цінностей, що, у свою чергу, породило не більш і не менш як світоглядну кризу, але до звичного протистояння церкви і науки цього разу додалася ще ціла низка етичних, моральних і, головне, правових проблем.

Як і все нове, репродуктивні технології просуваються тернистим шляхом на якому є і здобутки, і помилки та поразки. Відносно невисокий показник результативності допоміжної репродукції дозволив окремим правникам у різних країнах світу порушувати питання про доцільність широкого практичного застосування цих технологій, до того ж їх підтримав міжнародний феміністичний рух, представники якого вважають, що ми маємо справу з експериментами на жіночому організмі і навіть з технологічною агресією проти жінок. Особливо це стосується подолання чоловічої субфертильності за допомогою екстракорпорального запліднення, бо в цьому випадку йдеться про використання жіночого організму для відновлення чоловічого функціонала, замість того щоб безпосередньо лікувати чоловіка. Противники сучасних репродуктивних техноло-

* Гамети (від грец. gamete – дружина, gametes – чоловік) – статеві (репродуктивні) клітини тварин та рослин, що при злитті забезпечують розвиток нової особи і передачу спадкових ознак від батьків нащадкам. Гаметам притаманний одинарний (гаплоїдний) набір хромосом, що забезпечується складним процесом гаметогенезу. Дві гамети, що належать особам різної статі, зливаючись, при заплідненні утворюють зиготу, отримуючи в такий спосіб повний (зазвичай подвійний – диплоїдний) набір хромосом, що дає початок новому організму.

гій застерігають і від маніпулювання з природою людини, коли мова йде про обрання статі, гено- і фенотипічних ознак, «молекулярний кошмар», появу матерів похилого віку тощо¹⁰.

Насправді більшість звинувачень щодо репродуктивних технологій є емоційними, породженими страхом невідомого. З таким же успіхом можна заперечувати використання вогню, бо окрім тепла і світла, він може і знищувати. Тому, переконавшись у корисності новітніх технологій, треба передусім подбати про цивілізоване їх застосування. І саме право є тим запобіжником, який зможе вберегти людство від зловживань у цій сфері та дозволить ефективно використати потенційні можливості, бо породжені появою біомедичних технологій проблеми тісно пов'язані з правовими питаннями, що стосуються захисту та гарантій прав людини, а саме права на життя та забезпечення свободи вибору в питаннях приватного життя. Право людини на приватне життя, яке охоплює право мати сім'ю, потомство і в той же час не залежати від урядових інституцій, є фундаментальним правом визнаним Загальною декларацією прав людини¹¹. У третьому тисячолітті розпочався перехід до нової соціально-культурної парадигми, що тягне за собою розбудову нового праворозуміння, яке спирається на більш глибокі уявлення про саму людину та її права.

Наука стрімко рухається вперед і це є її властивістю – відкривати нове, проте як міжнародне право, так і національне законодавство окремих держав не встигають за біомедичними досягненнями. У 1997 р. ЮНЕСКО запропонувала міжнародній спільноті Загальну декларацію про людський геном і права людини, проте впливу на національне законодавство окремих держав вона не мала і не має. У цьому ж році в іспанському місті Ов'єдо була підписана Європейська конвенція про права людини і біомедицину¹². Саме цей міжнародно-правовий акт можна вважати першою спробою захистити людину від всіляких зловживань біомедичними технологіями. Проте конвенція ініціювалася з метою створити правове підґрунтя для багатьох європейських країн з різною історією, звичаями та традиціями, що обумовило надання національному законодавству майже необмежених можливостей – від широкого використання до повної заборони.

Яку ж позицію обрала Україна? Більшість правових питань так і не знайшли свого вирішення в чинному законодавстві. Чинні правові норми є фрагментарними, абстрактними і лише позначають наявність предмета правового регулювання. Так, стаття 281 Цивільного кодексу України на національному рівні розкриває в цивільному вимірі право людини на життя. Одним з аспектів цього права є можливість жінки або чоловіка, які мають відповідні медичні показання, звернутися до лікувальних програм допоміжних репродуктивних технологій згідно з порядком та умовами, встановленими законодавством. У свою чергу ст. 123 Сімейного кодексу України визначає походження дитини, народженої в результаті застосування допоміжних репродуктивних технологій. Проте найбільш давньою є стаття, присвячена допоміжним репродуктивним технологіям, що міститься в Основах законодавства України про охорону здоров'я і розглядає штучне запліднення та імплантацію ембріона. З'явившись у 1992 р., перша редакція вказаної статті, скоріше, продукувала питання, ніж надавала відповіді на них. За яких умов і хто може мати доступ до технологій допоміжної репродукції? Тільки жінка чи й чоловік теж? Лише жінки фертильного віку чи й старші? Тільки подружжя, що уклало шлюб, чи достатньо фактичних стосунків? Які права мають одностатеві пари? Як розуміти поняття «медичне показання»? Певною мірою це можна пояснити тим, що і світова юриспруденція теж перебувала в теоретичному та практичному пошуку¹³. На жаль, і чинна редакція цієї статті не дає відповіді на перелічені питання. До цього слід додати й майже відсутність теоретичних досліджень щодо правових проблем, пов'язаних з біомедициною в галузі подолання безпліддя¹⁴. Бракувало й усталених правових позицій з принципових питань.

У цьому стані невизначеності законодавець вирішив доручити урегулювати дані питання на відомчому рівні, а саме залучити Міністерство охорони здоров'я України. У лютому 1997 р. Міністерство своїм наказом затвердило Умови та порядок застосування штучного запліднення та імплантації ембріона (ембріонів) та методів їх проведення¹⁵, які, спираючись на ст. 48 Основ законодавства України про охорону здоров'я, визначили поняття штучного запліднення, висвітливши два його методи – інсемінацію жінок спермою та метод екстракорпорального запліднення. У 2008 р., вже спираючись на статті нових Цивільного та Сімейного кодексів, які, на відміну від Основ, використовували термін «допоміжні репродуктивні технології», Міністерство охорони здоров'я затвердило інструкцію про порядок застосування цих технологій¹⁶. Сьогодні МОЗ України як центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я, пропонує українцям Порядок застосування допоміжних репродуктивних технологій в Україні¹⁷, який, як і його попередні редакції, ґрунтується на тих самих трьох статтях законодавства.

Отже, виникає ситуація, коли при майже незмінних нормах чинного законодавства наявна динаміка розвитку підзаконного нормативного акта, який виступає основним регулятором щодо застосування допоміжних репродуктивних технологій та намагається відповісти на всі питання і, більш того, обумовити алгоритм використання біомедичних технологій.

Як уже зазначалося, ЦК України розглядає допоміжну репродукцію в контексті права людини на життя – права, яке є найважливішим соціальним благом, невід'ємним від сукупності прав і свобод людини і громадянина, бо всі інші права в разі смерті людини втрачають своє значення. Також треба враховувати і зв'язок цього права з національною безпекою та умовами існування власне держави. Отже, у сукупності право на життя є важливим інструментально-інституційним явищем політико-правової реальності.

Саме значущістю життя можна пояснити ту кількість питань, яка постає перед законодавцем і правозастосовною практикою щодо правового змісту та критеріїв еталона функціонування життя, а саме початку і кінця життя людини, механізму охорони і захисту різних аспектів існування особистості. Ані наука, ані чинне законодавство України не дають відповіді на питання щодо норми функціонування життя. І цивільно-правова

доктрина, і власне законодавство уникають прямої відповіді. А втім, враховуючи неоднозначне ставлення різних верств населення і релігійних конфесій у цілому до права на життя, і особливо до нових методів долання безпліддя, необхідно докласти зусиль щодо визначення в цивільному праві змісту та критеріїв функціонування життя людини від його початку і до кінця. Сучасний рівень розвитку біомедичних технологій та їх вплив на суспільні відносини не дозволяє задовольнитися існуючою нормативною базою, а отже, існує нагальна потреба в розробленні і законодавчому врегулюванні діяльності в галузі допоміжних репродуктивних технологій.

¹ Соціально-економічне становище України за січень–серпень 2014 року [Електронний ресурс] : Повідомлення Державної служби статистики України. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/soc_ek/2014/publ_08_2014_u.html

² State of the World's Cities 2012/2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mirror.unhabitat.org/pmss/listItemDetails.aspx?publicationID=3387>

³ Концепція демографічного розвитку України на 2005–2015 рр. – К. : Консультант, 2004.

⁴ Про затвердження Стратегії демографічного розвитку в період до 2015 року [Електронний ресурс]: Постанова Кабінету Міністрів України від 24.06.2006 № 879. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/879-2006-p>

⁵ Про затвердження Умов та порядку застосування штучного запліднення та імплантації ембріона (ембріонів) та методів їх проведення [Електронний ресурс]: наказ Міністерства охорони здоров'я України від 04.02.1997 р. № 24. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0058-97>

⁶ Всеобщая декларация о геноме человека и правах человека от 11.11.1997 г. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_575

⁷ Див.: Сайт Monash University [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.monash.edu.au>

⁸ *Ивентьев С. И.* Четвёртое и пятое поколение прав человека / С. И. Ивентьев // Гуманитарные науки : сб. науч. тр. Ч. II. – Караганда : Изд. КарГУ, 2010. – С. 47–49.

⁹ *Лазарев С. Н.* Человек будущего. Воспитание родителей. Ответы на вопросы / С. Н. Лазарев. – СПб. : ООО «Глобус», 2009. – С. 97.

¹⁰ *Пересада О. А.* Вспомогательные репродуктивные технологии: этические и юридические проблемы / О. А. Пересада, А. В. Лебедев // Медицинские новости. – 2005. – № 6. – С. 5–11.

¹¹ Загальна декларація прав людини : прийнята і проголошена резолюцією 217 А (III) від 10 грудня 1948 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_015

¹² Конвенція про захист прав та гідності людини у зв'язку з використанням досягнень біології та медицини: Конвенція про права людини та біомедицину, Ов'єдо, 4 квітня 1997 року № ETS/164 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_334

¹³ Див.: *Хазова О. А.* Правовые аспекты применения вспомогательных репродуктивных технологий в России / О. А. Хазова // Современное медицинское право в России и за рубежом : сб. науч. тр. / отв. ред. Дубовик О. Л., Пивоварова Ю. С. – М. : Изд-во ИНИОН РАН, 2003. – С. 200.

¹⁴ Див.: *Головащук А. П.* Допоміжні репродуктивні технології як спосіб реалізації права на материнство / А. П. Головащук // Верховенство права, законність та права людини: Міжнародна науково-практична конференція, м. Київ, 28–29 червня 2012. – К. : Центр правових наукових досліджень, 2012. – С. 32; *Головащук А. П.* Правове регулювання допоміжних репродуктивних технологій / А. П. Головащук // Часопис Київського університету права. – 2013. – № 2. – С. 189–191; *Наші сусіди більш активно цікавляться цією проблематикою, див.: Стрижаків А. Н.* Избранные лекции по акушерству и гинекологии / А. Н. Стрижаків, А. И. Давыдов, Л. Д. Белоцерковцева. – Ростов н/Д : Феникс, 2000. – 512 с.; *Романовский Г. Б.* Право на суррогатное материнство как правотворческая ошибка семейного законодательства РФ / Г. Б. Романовский // Правотворческие ошибки: понятие, виды, практика и техника устранения в постсоветских государствах : материалы Междунар. научно-практ. круглого стола (29–30 мая 2008 г.). – М. : Проспект, 2009. – С. 890–903; *Самойлова В. В.* Семейно-правовые аспекты реализации репродуктивных прав при применении вспомогательных репродуктивных технологий : монография / В. В. Самойлова. – М. : МЭСИ, 2012. – 159 с.; *Шибина А.* Реализация права на материнский (семейный) капитал лицами, воспользовавшимися вспомогательными репродуктивными технологиями / Шибина А. // Законность. – 2012. – № 2. – С. 47–50; *Павлова Ю. В.* Современный правовой режим реализации репродуктивного права человека на применение вспомогательных репродуктивных технологий / Ю. В. Павлова // Медицинское право. – 2013. – № 6 (52). – С. 27–32; *Афанасьев С. Ф.* Процессуальный правовой аспект возбуждения и рассмотрения судами дел о применении вспомогательных репродуктивных технологий / С. Ф. Афанасьев // Право. Законодательство. Личность. – Саратов: Изд-во ГОУ ВПО «Саратовская государственная академия права», – 2013. – № 1 (16). – С. 7–12.

¹⁵ Про затвердження Умов та порядку застосування штучного запліднення та імплантації ембріона (ембріонів) та методів їх проведення [Електронний ресурс]: наказ Міністерства охорони здоров'я України від 04.02.1997 р. № 24. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0058-97>

¹⁶ Про затвердження Інструкції про порядок застосування допоміжних репродуктивних технологій [Електронний ресурс]: наказ Міністерства охорони здоров'я України від 23.12.2008 р. № 771. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0263-09>

¹⁷ Про затвердження Порядку застосування допоміжних репродуктивних технологій в Україні [Електронний ресурс]: наказ Міністерства охорони здоров'я України від 09.09.2013 р. № 787. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1697-13>

Резюме

Старікова Н. М. Допоміжні репродуктивні технології: цивільно-правовий вимір.

У контексті демографічної ситуації, що склалася в Україні, у статті аналізується стан правового регулювання нових медичних репродуктивних технологій. Розглядається ступінь дослідження цієї проблеми і стан нормативно-правової бази. Окреслюється коло питань, що потребують законодавчого врегулювання.

Ключові слова: допоміжні репродуктивні технології, біотехнології, гендер, демографія запліднення *in vitro*.

Резюме

Старикова Н. Н. Вспомогательные репродуктивные технологии: гражданско-правовой контекст.

В контексте демографической ситуации, сложившейся в Украине, в статье анализируется состояние правового регулирования новых медицинских репродуктивных технологий. Рассматривается степень исследования данной проблемы и состояние нормативно-правовой базы. Очерчивается круг вопросов, требующих законодательного урегулирования.

Ключевые слова: вспомогательные репродуктивные технологии, биотехнологии, гендер, демография, оплодотворение *in vitro*.

Summary

Starikova N. Assisted Reproductive Technology: civil-law context.

In the context of Ukrainian demographic situation, the article examines the state of legal regulation of new medical reproductive technologies. The problem of infertility in the whole world has not only medical but also socio-demographic coloring. One of the factors to improve the demographic situation in the country is to maintain both reproductive and general health of families, to raise the cultural level of reproductive behavior.

Key words: assisted reproductive technology, biotechnologies, gender, demography, fertilization *in vitro*.

УДК 340.1; 343.1

Т. С. ХОРОША

Тетяна Сергіївна Хороша, аспірантка Інституту держави і права ім. В. М. Корецького НАН України

РЕАЛІЗАЦІЯ КОНВЕНЦІЙ РАДИ ЄВРОПИ З ПИТАНЬ СПАДКУВАННЯ В ПРАВОВІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ

Однією з найважливіших гарантій права приватної власності є спадкування, яке, у свою чергу, забезпечує високий рівень культури приватного права і демонструє тим самим особливості тієї чи іншої правової системи в сучасному світі.

Звідси в багатьох сучасних конституціях визнання права приватної власності супроводжує, як невід'ємний елемент, визнання права спадкування. Регулювання спадкування нормами національного матеріального права забезпечується багатьма історично сформованими правовими інститутами, які від країни до країни відрізняються ступенем детальності регулювання, конкретним складом інститутів і деякими іншими параметрами.

Високий рівень мобільності сучасної людини ставить перед національними правопорядками завдання вибору найбільш адекватних способів регулювання спадкування в тих випадках, коли фактичний склад відносин з спадкоємства ускладнюється іноземним елементом. Велика розмаїтість підходів до визначення права, що підлягає застосуванню до спадкування з іноземним елементом, що вже саме по собі викликає численні колізії і проблеми, є одним з ключових аргументів, що визначають актуальність дослідження конкретних моделей регулювання спадкування з іноземним елементом і пошуку передумов універсальних перевірених практикою способів визначення застосовуваного права, що регулює спадкові відносини.

При цьому сильний стримуючий вплив на процес уніфікації підходів у сфері спадкування з іноземним елементом справляють різні фактори, як то консерватизм спадкового права, політичні мотиви, відмінності в змісті і складі інститутів, що регулюють спадкові відносини¹.

При цьому підвищення мобільності сучасної людини завдяки розвитку можливостей переміщення з однієї країни в іншу визначає вектор розвитку або прогресивної зміни національних особливостей регулювання спадкування з іноземним елементом в напрямку уніфікації міжнародних стандартів у цій галузі.

У даний час продовжується інтеграція України в світову спільноту, зростає обсяг транскордонного переміщення капіталу, інтенсивно здійснюється міждержавне переміщення осіб, що припускає збільшення приватно-правових відносин за участю іноземного елемента.

Кількість спадкових справ за участю іноземців збільшується. Це підтверджує судова, нотаріальна та адвокатська практика.

Правовий механізм Європейського союзу є унікальним явищем, дослідженню якого присвячена велика кількість наукових робіт. У цілому ж вивченню різних правових аспектів діяльності Ради Європи приділяли увагу такі відомі вітчизняні та закордонні вчені, як Ф. Албанезе, М. Баймурагов, Ф. Бенуа-Ромер, Дж.-Л. Бурбан, М. Буроменський, В. Буткевич, О. Задорожній, О. Зайчук, Л. Ентін, П.-Х. Імбер, А. Капустин, Г. Клебес, І. Лукашук, Л. Луць, В. Мармазов, Я. Маленовські, Т. Маркерт, В. Мицик, С. Тускоз, Е. Хаас, Т. Хартлі, Б. Халлер, Е. Харремос, Д. Хюбер, С. Шевчук, П. Шідер, У. Швіммер та ін.

Аналіз дисертаційних праць, які було захищено протягом попередніх десяти років в Україні та Росії, також свідчить про те, що дослідники віддавали перевагу вивченню тільки окремих спеціальних питань,